

Sprawozdania

50-lecie Krakowskiego Ośrodka Hematologicznego 1950–2000

Uroczystościom jubileuszowym 600-lecia odnowy Akademii Krakowskiej towarzyszą jubileuszowe obchody jej katedr, klinik i zakładów.

Hematologiczne tradycje Krakowa sięgają połowy ubiegłego stulecia, a ich początek jest związany z Józefem Dietlem. Międzywojenny i bezpośrednio powojenny okres to czas działalności szkoły hematologicznej Tadeusza Tempki. Natomiast ostatnie pół wieku wypełniły osiągnięcia szkoły Juliana Aleksandrowicza, twórcy III Kliniki Chorób Wewnętrznych, a następnie Kliniki Hematologicznej. Godnymi jego następcami stali się kolejno Julian Blicharski, Jerzy Lisiewicz i obecnie Aleksander Skotnicki, który nadał krakowskiemu ośrodkowi najnowocześniejszy kształt i poziom działalności diagnostyczno-terapeutycznej. Osią Kliniki, a ostatnio już Katedry Hematologii, stał się ośrodek przeszczepiania szpiku.

Pod skrzydłami profesora Aleksandrowicza zaczęły się kariery znanych hematologów: profesorów Juliana Blicharskiego, Henryka Gaertnera, następnie Zbigniewa Szmigła, Zbigniewa Osterczego, Jana Sznajda, Kazimierza Janickiego, Jana Urbańczyka, Jerzego Naskalskiego, Paulina Moszczyńskiego, Anny Wolskiej i Aleksandra Skotnickiego. Przez pewien czas w Klinice działali późniejsi profesorowie: Jadwiga Ackerman, Tadeusz Cichocki i Roman Pawlicki – krakowscy histologowie, w Szczecinie Ignacy Urański. Z docentów należy przypomnieć Jerzego Lisiewicza, Marię Czyżewską-Ważewską, Małgorzatę Palester i Władysława Pajdaka. W realizacji licznych, pozahematologicznych, zainteresowań Profesora Aleksandrowicza uczestniczyli również: profesorowie Stanisław Liwysz i Jan Dobrowolski, docenci Kurt Fromowicz i Julian Godlewski oraz dalsi liczni asystenci, którzy objęli stanowiska ordynatorów różnych oddziałów szpitalnych.

Z powstaniem Kliniki związane są cenne inicjatywy: założenie Polskiego Towarzystwa Hematologicznego, jego pierwszy zjazd w 1950 roku, pierwsze polskie czasopismo hematologiczne *Haematologica Cracoviensia* (r. 1957) i inne. Ośrodek krakowski gościł najwybitniejszych zagranicznych uczonych, pracownicy Kliniki stali się członkami najważniejszych towarzystw i redakcji, autorami licznych referatów i publikacji w kraju i poza nim.

Obchodom 50-lecia patronowali prezydent Krakowa prof. Andrzej Golaś, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Franciszek Ziejka i prorektor prof. Marek Zembala.

25 lutego pierwszym punktem programu było głównie zwiedzanie wspaniale odnowionej Kliniki Hematolo-

gii przy ul. Kopernika 17, z jej biblioteką (gdzie wiszą portrety poprzednich kierowników), dwoma salami konferencyjnymi, z nowoczesnymi laboratoriami badawczymi i usługowymi oraz z drugim w Polsce (po Katowicach) największym Ośrodkiem Transplantacji Szpiku (11 stanowisk).

Kierownicy wszystkich klinik hematologicznych w Polsce oraz goście z USA, Kanady, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Izraela oraz Ukrainy podziwiali urządzone ze smakiem sale chorych (kopie obrazów m.in. Renoira, Van Gogha, da Vinci i innych na ścianach, kolorowa pościel, telefony przyłóżkowe, kolorowe telewizory, piękne łazienki), świetne wyposażenie laboratoriów i kompetencję pracowników Kliniki, oprowadzających po angielsku, przybyłych przyjaciół i wieloletnich współpracowników z kraju i z zagranicy.

Następnie w wypełnionej po brzegi auli *Collegium Novum* odbyła się uroczysta sesja, otwarta przez prof. Aleksandra Skotnickiego, a następnie prowadzona przez prof. Marka Zembalę. Na początku zabrali głos Jego Eminencja ks. Kardynał Franciszek Macharski, Jego Magnificencja Franciszek Ziejka (który przekazał zasłużonym pracownikom Kliniki dyplomy uznania, a jej kierownikowi Medal Odnowy Uczelni), vice-prezydent Krakowa prof. Jerzy Jedliński, dziekan Wydziału Lekarskiego prof. Wiesław Pawlik i przewodniczący Polskiego Towarzystwa Hematologicznego prof. Wiesław Jędrzejczak (który wręczył pamiątkowy medal prof. Johnowi Goldmanowi z Londynu).

„Historia Krakowskiej Szkoły Hematologicznej” to wykład prof. Aleksandra Skotnickiego, który omówił rozwój krakowskiej hematologii na tle pięknie przedstawionych dziejów Wydziału Lekarskiego *Alma Mater Jagiellonica*. Swymi wspomnieniami podzielili się profesorowie: Józef Japa, Eliezera Rachmilewitz (Jerozolima), Henryk Gaertner, Tadeusz Cichocki i Jerzy Woy-Wojciechowski – prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

Następnie goście przeszli do *Collegium Maius*, gdzie w *Stuba Communis* – dawnym zwyczajem – posilali się, po czym po zwiedzeniu Muzeum UJ wysłuchali pięknego koncertu w wykonaniu Uniwersyteckiej Orkiestry Barokowej „*Consortium Jagiellonium*”.

W drugim dniu na sesję naukową złożyły się specjalistyczne wykłady gości zagranicznych (John Goldman – Londyn, Eliezera Rachmilewitz – Jerozolima, Nina Hurwitz – Bazylea, Stefan Gluck, James Russel, Iwona Auer,

Stefan Urbański i Anna Kossakowska z Uniwersytetu w Calgary), oraz prof. Jerzego Hołowieckiego z Katowic. Uczestnicy zjazdu spotkali się wieczorem na galowym przyjęciu w Hotelu „Pod Różą”.

Ostatni dzień obchodów przyniósł przede wszystkim wykład prof. Wiesława Jędrzejczaka, prezesa Polskiego Towarzystwa Hematologów i Transfuzjologów „Wczoraj, dziś i jutro Polskiego Towarzystwa Hematologii i Transfuzjologii”, promocję książki prof. Jana Kowalewskiego „*Historia polskiej hematologii*” oraz wystąpienia zaproszonych gości.

Jubileuszowi towarzyszyło ukazanie się trzech cennych pozycji wydawniczych. *Przegląd Lekarski* 2000, tom 57, suplement 1 (48 s.) zamieścił obszerny artykuł profesora Skotnickiego „Historia krakowskiej hematologii” oraz dalsze: „Przeszczepianie szpiku i hemopoetycznych komórek macierzystych w Polsce” (J. Hołowiecki – Katowice), „Przewlekła białaczka szpikowa” (J. Goldman – Londyn), „Znaczenie metylacji w przewlekłej białaczce szpikowej” (E. Rachmilewitz – Jerozolima), „Doświadczenia zdobyte w Calgary po wykonaniu pierwszych 200 allogenicznym przeszczepień komórek hemopoetycznych krwi obwodowej” (J.A. Russell – Calgary), „Chemioterapia wysokodozowana w raku piersi – aktualny stan wiedzy” (S. Gluck, D. Stewart – Calgary), „Rola cytofluorymetrii przepływowej w diagnostyce i monitorowaniu chorych przed i po przeszczepieniu szpiku” (I. Auer, J. Luider – Calgary), „Ocena szpiku kostnego w rozpoznawaniu i monitorowaniu leczenia chorób limfoproliferacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem badania histopatologicznego” (N. Hurwitz – Bazylea), „Histopatologiczna ocena szpiku kostnego po transplantacji” (A. Kossakowska – Calgary) i „Powikłania z zakresu przewodu pokarmowego u pacjentów po przeszczepieniu szpiku kostnego” (G.R. May, S. Urbański – Calgary). W zeszycie znalazło się 9 kolorowych reprodukcji.

Druga pozycja-album „*Krakowski Ośrodek Hematologiczny 1950-2000*” jest świetną dokumentacją ostatniego półwiecza krakowskiej hematologii, wydaną przez Fundację Profilaktyki i Leczenia Chorób Krwi im. Prof. Juliana Aleksandrowicza. Liczne najpierw czarno-białe, a następnie barwne zdjęcia Kliniki, pracowników, pomieszczeń, wydawnictw, gości i charytatywnych akcji przemawiają często mocniej niż słowa, a album zamykają zestawienia nazwisk pracowników Kliniki w jej najważniejszych etapach.

Trzecią pozycją jest „*Klinika Hematologii Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie. Katedra Hematologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego*” (47 s.). Zawiera ona opisy i bardzo liczne ciekawe barwne fotografie Katedry, jej oddziału klinicznego i transplantacyjnego, pracowni oraz zestawienia dokonywanych badań i leczonych chorych. Liczne reprodukcje dzieł malarstwa europejskiego zdobiących pomieszczenia kliniki zamykają tę unikalną książeczkę. Jest ona równocześnie ofertą możliwości diagnostycznych i terapeutycznych tej najpiękniejszej, najnowocześniejszej i jedynej Uniwersyteckiej Kliniki Hematologii w Polsce.

W 1950 roku w krakowskiej klinice zaczęła się moja własna droga naukowa. Przez dwadzieścia z górą lat miałem szczęście działać w zespole Profesora Aleksandrowicza, nim przyszła pora na objęcie niezależnych stanowisk. Niemniej przez wszystkie lata 50-lecia mogłem z żywym zainteresowaniem i wielkim uznaniem wysoko oceniać osiągnięcia samego Profesora, jak również Jego współpracowników, uczniów i następców. Osiągnięcia, które tak wiele dały społeczeństwu, nauce i praktyce medycznej oraz stworzyły mocne podstawy dalszego dynamicznego rozwoju krakowskiej hematologii, obecnie pod kierunkiem Profesora Aleksandra Skotnickiego.

Ad multos annos!

Prof. Henryk Gaertner
Kraków